

OSNOVE VARSTVA PRI DELU

Varnost in zdravje v podjetju

Nosilci nalog varnosti in zdravja

- Odgovorna oseba za zdravo in varno delo- DIREKTOR, predsednik uprave
- Nosilci strokovnih opravil v zvezi z varnostjo in zdravjem
  - pooblaščen delavec, varnostni inženir oz. delavec z opravljenim strokovnim izpitom
- Uporaba načel varnega in neškodljivega dela, vsi delavci

Kako doseči varnejši način dela

Analiza varnosti:_ Analiza varnosti delovnih postopkov:

- predlogi varnostnih ukrepov
- predlogi varnejših postopkov
- uskladitev
- zmožnosti delavcev
- preizkus
- vgrajevanje varnosti

Ključni elementi analize varnosti

- Varnost je abstrakten pojem, ki ga ni mogoče direktno izmeriti
- Merila- kazalniki- indikatorji
- Analiza mora vsebovati postopke za zmanjševanje ali odpravljanje nevarnosti

Varnost- tveganje

- Varnost je obratno sorazmerna tveganju
- Manjše je tveganje, večja je varnost
- Zato govorimo o oceni tveganja ali oceni varnosti

Posledice nezgodnih dogodkov

- ekonomske izgube
- človeške izgube
- škoda v okolju

Merila

- Tveganje je produkt obsežnosti škode in pogostosti škodljivega dogodka
- Obseg škode običajno merimo z ekonomskim merilom, v izbrani valuti izražena možna ali že nastala škoda
- Pogostost merimo z verjetnostjo nastanka škodljivega dogodka

Monetarno merilo

- Najpogosteje ga uporabljajo zavarovalnice
- »Cost- benefit« analiza, ki primerja dobiček z vloženimi sredstvi pri nekem ukrepu
- Economic Index- ekonomski indeks meri ekonomske izgube ob nezgodi

Pogostost

- Delo je običajno ponavljanje enega ali več elementov nekega postopka, ki ima lahko ugodne izide- opravljeno delo ali neugoden izid (nezgoda, zaustavitev, poškodba stroja, slab izdelek, itd.)
- Pogostost nekega izida je razmerje med številom izidov in številom vseh poskusov

Še o pogostosti

- Težko je meriti pogostost izida glede na št. Poskusov
- Zato pogosteje merimo št. izidov na št. opravljenih ur, na leto, na proizvodnjo uro, na št. zaposlenih, na št. prebivalcev

Delež smrtnih nezgod

- Delež za zaposlene merimo z **deležem smrtnih nezgod** (Fatal Accident Rate)- FAR
- To je št. smrtnih nezgod na 100 milijonov delovnih ur (kar približno pomeni 1000 delovnih dob)

Pogostost smrtnih poškodb v Veliki Britaniji (VB)

Dejavnost	Smrtnih poškodb/100 milijonov ur dela
Tekstilna in obutvena ind.	0,15
Proizvodnja vozil	1,3
Kemična ind.	3,5
Povprečje ind. V VB	4
Jeklarstvo	8
Poljedelstvo	10
Ribištvo	35
Premogovništvo	40
Kretničarji v žel. Prometu	45
Gradbeništvo	67
Posadka letal	250
Poklicni boks	700
Jackey- i	50000
Domača dela in gospodinjstvo	3
Vožnja z avtobusom	3
Vožnja z vlakom	5
Vožnja z osebnim avtom	57
Vožnja z kolesom	96
Vožnja z letalom	240
Vožnja z mopedom	260
Vožnja s scooterjem	310
Vožnja s motornim kolesom	660
Vožnja s kanujem	1000
Gorsko plezanje	4000

Relativnost rezultatov

- Kaj je nevarnejše, vožnje z avtom ali letalom?
- Če gledamo čas ko smo na vožnji v letalu ali v avtomobilu, bi bila vožnja z letalom nevarnejša
- Če gledamo po prevoženem kilometru, letalo napravi približno 10-krat več km v eni uri

Uporaba podatkov

- Pri uporabi podatkov je potrebna previdnost in smiselna primerjava
- Primerjali smo pogostost dogodkov, kjer je bila posledica povsod enaka
- Ne moremo primerjati pogostosti dogodkov z različnimi posledicami!

Individualni indeks nevarnosti

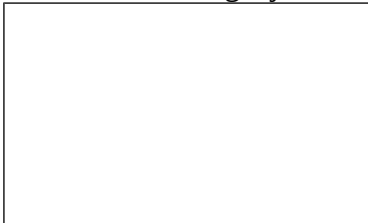
- Individualni indeks nevarnosti-IHI (Individual Hazard Index) je FAR za posamezno nevarnost pomnožen s časom izpostavljenosti, ki je definirana kot dejanski čas izpostavljenosti te nevarnosti
- IHI ocenjuje maksimalno tveganje
- To pomeni da je to maksimalna vrednost indeksa FAR za osebo, ki je izpostavljena škodljivim učinkom v območju delovanja teh snovi ko se giblje v tem območju (npr. na zaščiteni poti ali zunaj stanovanjskega območja).

Povprečna mera smrtnosti

- Povprečna mera smrtnost ROD- (Average Rate of Death) je definirana kot srednja vrednost (povprečna vrednost) števila smrtnih nezgod, ki jih lahko pričakujemo na enoto časa ob vseh mogočih nezgodnih dogodkih (incidentih)
- Število je znano tudi kot število smrtnih nezgod. Povprečna mera smrtnosti je posamezno število, ki je srednja vrednost mere družbenega tveganja

ROD

- meri družbeno tveganje in ni ustrezna za mero posameznika na posameznem delu

ESC

- Ekvivalent indeks družbenega stroška- ESC (Equivalent Social Cost Indeks) je modifikacija povprečne mere smrtnosti, ki upošteva družbeno nenaklonjenost dogodkom z dolgotrajnimi posledicami
- To pomeni, da je obtežen ali ponderirana ROD
- Število smrtnih žrtev je potencirano s potenco p, ki pomeni faktor nenaklonjenosti tveganju in je z nekim predpisom države določen
- (jedrske elektrarne imajo $p=1.2$, Nizozemska vlada je za kemično ind. predpisala $p=2$)

Tveganje

- Definiramo
- Tveganje = pogostost $\times$ poškodba
- Pogostost dogodka z majhno škodo = redki dogodek z veliko škodo

Ocena škode

- Za materialne dobrine je škodo mogoče ovrednotiti po tržni ceni
- Težje je oceniti zastoj proizvodnje, izpad proizvodnje itd.
- Še težje pa je oceniti škodo zaradi poškodbe ali celo zaradi izgube življenja

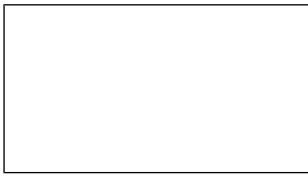
Škoda zaradi poškodbe

- Pogosto se ta škoda ocenjuje kot izguba delovnih dni. V anglosaški literaturi je pogosto uporabljena ta ocena

Vrsta poškodbe	Izgubljenih delovnih dni
Smrt	6000
Trajna nezmožnost za delo	6000
Izguba prsta	300
Izguba dveh prstov na eni roki	750

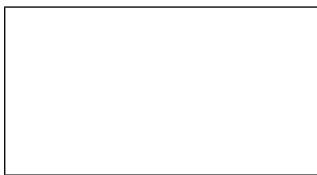
Mere za ocenjevanje varnosti

- Absolutno število poškodb na leto v podjetju je neprimerno merilo
- Običajno uporabljamo število nezgod na 1000 delavcev.

Resnost poškodb

- Za primerjavo je število nezgod na 1000 delavcev zelo primerno, za notranje ocenjevanje, pa se pogosto pokaže primernejša ocena resnosti poškodb

Pogostost poškodb

- Pogostost poškodb, ki jo nekateri imenujejo tudi frekvenca je število poškodb na milijon delovnih ur

Ogroženost

- Če resnost poškodb pomnožimo s pogostostjo poškodb in delimo s 1000, dobimo ogroženost (čas v tej formuli ne merimo z dnevi)

- Ogroženost je razmerje med izgubljenimi in proizvodnimi dnevi
- Množenje s 1000 pomeni, da gledamo količnik na 1000 ur
- G je mera za nevarnost proizvodnje in je pomembna za gospodarjenje podjetja

Varnost

- Razmerje med izgubljenimi in proizvodnimi dnevi je vrednost med 0 in 1. Pri majhni ogroženosti je vrednost blizu 0, pri večji se pomika proti 1
- Nasprotna vrednost je varnost. Večja je varnost, manjša je ogroženost

